

Posudek diplomové práce Jany Rokoské
Vězeňská literatura v Rumunsku (1944-1989)
Ústav románských studií FFUK, 2006

Předložená diplomová práce má několik nepopíratelných předností. Je třeba zdůraznit, že jde o první studentskou práci na české univerzitě, která se zabývá reflexí věznění v Rumunsku za komunistického režimu. Jejím výrazným pozitivem je promyšlené uplatnění interdisciplinární perspektivy (historie - dějiny literatury). Dále velmi sympaticky působí autorčino velké osobní zaujetí pro zvolenou tematiku, které se nepochybně bude přenášet i na čtenáře.

Téma rumunské vězeňské literatury je neobyčejně široké a bibliografických položek od roku 1990 neustále přibývá. Problematiku u nás takřka neznámou bylo třeba napřed uvést do historického kontextu a posléze zúžit na několik reprezentativních příkladů. V této souvislosti stojí za zmínku, že exhaustivní práce na toto téma zatím neexistuje ani v Rumunsku. Diplomantka postupovala logicky a racionálně, když metodou "soustředných kruhů" nejprve nastínila celkový vývoj rumunské společnosti po druhé světové válce (I. kap.), potom stručně charakterizovala systém politického pronásledování a věznění za komunistického režimu (II. kap.), dále uvedla informaci o základních titulech odborných a z literatury faktu k danému tématu (III. kap.) a konečně přistoupila ke zvoleným osobnostem a jejich dílu (V.-VIII. kap.).

Pokud jde o výběr autorů zabírajících se tak či onak fenoménem vězení v poválečné době, diplomantka se soustředila na čtyři z nich: dva vstoupili do literatury díky sepsání svých pamětí (Ion Ioanid, Nicolae Steinhardt), další dva se věnují profesionálně literární kritice a redaktorské činnosti (Virgil Ierunca, Doina Jela). Z původního seznamu uvedeného v zadání diplomové práce vypadli dva autoři, kteří by zajisté výsledné spektrum typově rozšířili, a to Paul Goma, jediný "ryzí" spisovatel-beletrista (šlo by především o jeho román *Ostinato*), a dále filozof Constantin Noica (s jeho meditativní vzpomínkovou prózou *Rugați-vă pentru fratele Alexandru*). Přestože tuším, proč se diplomantka v průběhu práce rozhodla nechat tato díla stranou, ráda se při obhajobě dovím, čím bylo její rozhodnutí motivováno.

Práci Jany Rokoské jsem pozorně sledovala zejména v počáteční a v závěrečné fázi (mezitím proběhl diplomantčin prospěšný stipendijní pobyt na klužské univerzitě). Mohla jsem dostatečně uplatnit své návrhy a připomínky, a proto k výsledné podobě práce nemám žádné zásadní výhrady.

Některé otázky však – z pochopitelných důvodů – zůstaly nedořešeny a pokud se diplomantka bude touto problematikou dále zabývat, bylo by třeba se k nim vrátit. Jedna z nejpodstatnějších je z oboru literární teorie a týká se obsahového a formálního vymezení žánru zvaného "memoáry". Při hlubších analýzách tohoto typu literatury (zde reprezentovaného I. Ioanidem a N. Steinhardtem) bychom už nevystačili s několikařádkovou charakteristikou z populární školské příručky (s. 20). U V. Kudělky navíc chybí zařazení pamětí do literatury faktu, což jsou podle české literární vědy právě ona díla, která "stojí na rozhraní mezi literaturou věcnou a uměleckou". Stejně tak by bylo přínosné zabývat se žánrovou charakteristikou a literárním tvarem děl literatury faktu, jež vytvořili zkušení literáti (V. Ierunca, D. Jela). Obecně lze říci, že autorka diplomové práce především seznamuje s tím, *o čem* vybraná díla svědčí (reálie, etické poselství apod.), než s tím, *jak* o tom svědčí (jakými literárními prostředky a postupy). Na druhé straně ovšem s radostí konstatuji, že vykonala veliký kus práce a pokračování by mohlo být námětem třeba na doktorskou disertaci.

Zbývá ještě pár drobnějších připomínek. Třetí kapitola nese název *Vězeňská literatura v Rumunsku*, ale ve skutečnosti je spíše přehledem literatury *o věznění*, "historických a politologických odborných studií" (s. 17). V některých případech není jasné, zda hodnocení autorů či díla je původní, anebo převzaté či parafrázované ze sekundární literatury (např.

formulace o *Deniku šťastného údělu*: "Celý text působí jako poctivě podané filozoficko-náboženské hledání a ani na okamžik se spisovatelovy myšlenky nevzdálí od přesvědčení o svobodné lidské osobnosti", s. 48). Lze si jen přát, aby J. Rokoská v dalších letech zprostředkovala české kulturní veřejnosti seznámení s rumunskou vězeňskou literaturou; při této činnosti je ovšem nutné dbát na kvalitu překladu. Pravděpodobně kvůli spěchu se do některých přeložených pasáží vloudily chyby, např. "părintele Baltheiser" neznamená "rodiče Baltheisera" (s. 31), "a consemna pe o listă" není "zapamatovat si ze seznamu" (s. 31), "ușurați" neznamená "lehce", nýbrž "s ulehčením" (s. 33), "fără să ceară voie" není "proti své vůli", nýbrž "aniž by požádal o svolení" (s. 34), "factotum" neznamená "fakticky" (s. 34), "datorie" není "přání" (=dorință), nýbrž "povinnost" (s. 44), /tu injekci/ "dali ji i mně, ale já jsem neumřel", ve skutečnosti "pichnul jsem si ji sám, ale neumřel jsem" (s. 61).

K jazykové stránce předložené práce lze prohlásit, že text je čtivý a kurzivní. Jana Rokoská ovládá kultivovanou češtinu, usiluje o srozumitelnost a o bohaté, stylisticky odstíněné vyjádření bez frází a módních výrazů. Nenajdeme u ní běžné začátečnické chyby jako je opakování slov, vyšnutí z vazby, chybějící větná interpunkce apod. Gramatické chyby jsou vzácností ("podezřelými individuy", s. 10; "dostávají se do podvědomí západní civilizace", s. 18).

Celkový příznivý dojem z předložené práce dotváří výstižně formulovaný závěr a rumunské resumé, obsáhlý seznam literatury, pěkná grafická úprava a zajímavá obrazová příloha. Několik výše uvedených připomínek či doporučení nic nemění na tom, že práci Jany Rokoské hodnotím velmi pozitivně a plně ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 21. 9. 2006

vedoucí diplomové práce:
PhDr. Libuše Valentová, CSc.